

Andrew FEENBERG
feenberg@sfu.ca
Simon Fraser University

Petar JANDRIĆ
pjandric@tvz.hr
Zagreb University of
Applied Sciences

THE BURSTING BOILER OF DIGITAL EDUCATION: CRITICAL PEDAGOGY AND PHILOSOPHY OF TECHNOLOGY¹

This conversation explores the relationships between information technologies and education from the perspective of a Frankfurt School philosopher. The first part of the conversation provides a brief insight into distinct features of Andrew Feenberg's philosophy of technology. It looks into lessons from "stabilized" technologies, explores the role of historical examples in contemporary technology studies, and shows that science fiction can be used as a suggestive inspiration for scientific inquiry. Looking at the current state of the art of philosophy of technology, it argues for the need for interdisciplinarity, and places Feenberg's work in the wider context of Science and Technology Studies (STS). In the second part, the conversation moves on to explore the relationships between technology and democracy. Understood in terms of public participation, Feenberg's view of democracy is much wider than standard electoral procedures, and reaches all the way to novel forms of socialism. Based on experiences with Herbert Marcuse in the 1968 May Events in Paris, Feenberg assesses the significance of information and communication technologies in the so-called "Internet revolutions" such as the Arab Spring, and, more generally, the epistemological position of the philosophy of technology. The last part of the conversation looks into the urgent question of the regulation of the Internet. It analyses the false dichotomy between online and offline revolutionary activities. It links Feenberg's philosophy of technology with his engagement in online learning, and assesses its dominant technical codes. It

¹ Стаття надрукована вперше в *Knowledge Cultures*, 3(5), 132–148. Даний варіант статті друкується за згодою з виданням *Knowledge Cultures* ISSN (printed): 2327-5731 • e-ISSN 2375-6527.

questions what it means to be a radical educator in the age of the Internet, and asks whether illegal activities on the Internet such as downloading can be justified as a form of civil disobedience. Finally, the conversation identifies automating ideology as a constant threat to humanistic education, and calls for a sophisticated evaluation of the relationships between education and digital technologies.

Keywords: Frankfurt School; philosophy of technology; philosophy of Internet; Science and Technology Studies; Internet regulation; technical codes; stabilized technologies; Internet and democracy; Internet and socialism; Internet and social movements.

Ендрю Фінберг, Петар Яндріч. Вибухаючий котел дігiтальної освіти: критична педагогiка i фiлософiя технологiї

У даному дiалозi мова йде про вiдносини мiж iнформацiйними технологiями та освітою з точки зору фiлософа Франкфуртської школи. Перша частина бесiди дає коротке уявлення про характернi риси фiлософiї технологiї Ендрю Фiнберга. У нiй розглядаються уроки «усталених» технологiй, досліджується роль iсторичних прикладiв в сучасних дослідженнях технологiї i показується, що наукова фантастика може використовуватися в якостi прихованого iнспiрування наукового дослідження. З урахуванням сучасного стану справ в областi фiлософiї технологiї, в бесiдi йдеться про необхiднiсть iнтердисциплiнарностi, а роботи Фiнберга помiщаються в бiльш широкий контекст досліджень науки i технологiї (STS). У другiй частинi мова йде про дослідження вiдносин мiж технологiєю i демократiєю. Погляди Фiнберга на демократiю, що базуються на її розумiннi з точки зору громадської участi, включають не тiльки стандартнi електоральнi процедури, а поширюються на всi способи досягнення нових форм соцiалiзму. Грунтуючись на досвiдi Герберта Маркузе пiд час подiй травня 1968 року в Парижi, Фiнберг оцiнює значення iнформацiйних i комунiкацiйних технологiй в так званих «iнтернет-революцiях», таких як Арабська весна i, в бiльш загальному планi, епiстемологiчної позицiї фiлософiї технологiї. В останнiй частинi мова йде про актуальнi питання регулювання iнтернету. Тут аналізується помилкова дихотомiя мiж он-лайновою i офф-лайновою революцiйною дiяльнiстю. Фiлософiя технологiї Фiнберга пов'язується з його участю в он-лайновому навчаннi i дається оцiнка домiнуючим технiчним кодам цього навчання. Ставиться питання про те, що означає бути радикальним педагогом в епоху iнтернету, та, чи може незаконна дiяльнiсть в iнтернетi, така як завантаження контенту, бути виправдана як форма громадянської непокори. Зрештою, йдеться про iдентифiкацiю iдеологiї автоматизацiї як постiйної загрози гуманiстичнiй освітi i мiститься заклик до бiльш тонкої оцiнки вiдносин мiж освітою i цифровими технологiями.

Ключовi слова: Франкфуртська школа, фiлософiя технологiї, фiлософiя iнтернету, дослідження науки i технологiї, регулювання iнтернету, технiчнi коди, усталенi технологiї, iнтернет i демократiя, iнтернет i соцiалiзм, iнтернет i соцiальнi рухи.

Эндрю Финберг, Петар Яндрич. Взрывающийся котёл дигитального образования: критическая педагогика и философия технологии

В данной беседе речь идет об отношениях между информационными технологиями и образованием с точки зрения философа Франкфуртской школы. Первая часть беседы дает краткое представление об отличительных чертах философии технологии Эндрю Финберга. В ней рассматриваются уроки «устоявшихся» технологий, исследуется роль исторических примеров в современных исследованиях технологии и показывается, что научная фантастика может использоваться в качестве подспудного инспирирования научного исследования. С учетом современного состояния дел в области философии технологии, в беседе говорится о необходимости интердисциплинарности, а работы Финберга помещаются в более широкий контекст исследований науки и технологии (STS). Во второй части речь идет об исследовании отношений между технологией и демократией. Взгляды Финберга на демократию, понимаемые с точки зрения общественного участия, включают не только стандартные электоральные процедуры, а распространяются на все способы достижения новых форм социализма. Основываясь на опыте Герберта Маркузе во время событий мая 1968 года в Париже, Финберг оценивает значение информационных и коммуникационных технологий в так называемых «Интернет-революциях», таких как Арабская весна и, в более общем плане, эпистемологической позиции философии технологии. В последней части речь идет об актуальных вопросах регулирования Интернета. Здесь анализируется ложная дихотомия между он-лайнной и офф-лайнной революционной деятельностью. Философия технологии Финберга связывается с его участием в он-лайнном обучении и дается оценка доминирующим техническим кодам этого обучения. Ставится вопрос о том, что означает быть радикальным педагогом в эпоху Интернета, и спрашивается, может ли незаконная деятельность в Интернете, такая как загрузка контента, быть оправдана в качестве формы гражданского неповиновения. Наконец, речь идет об идентификации идеологии автоматизации как постоянной угрозы гуманистическому образованию и содержится призыв к более тонкой оценке отношений между образованием и цифровыми технологиями.

Ключевые слова: Франкфуртская школа, философия технологии, философия Интернета, исследования науки и технологии, регулирование Интернета, технические коды, устоявшиеся технологии, Интернет и демократия, Интернет и социализм, Интернет и социальные движения.

Andrew FEENBERG — *Professor of Philosophy of Technology in the School of Communication Simon Fraser University (Canada), feenberg@sfu.ca*

Ендрю ФІНБЕРГ— професор з філософії техніки у Школі комунікації університету Саймона Фрейзера (Канада), feenberg@sfu.ca

Petar JANDRIĆ— (PhD) is Professor in e-Learning and Programme Director of BSc (Informatics) at the University of Applied Sciences in Zagreb (Croatia), pjandric@tvz.hr

Петар ЯНДРИЧ— (PhD,) професор електронного навчання та директор з бакалаврської підготовки (інформатика) в Університеті прикладних наук в Загребі (Хорватія), pjandric@tvz.hr

Від редакції:

Ендрю Фінберг є знаним фахівцем з філософії технології та сучасної критичної теорії Франкфуртської школи. Він був активним учасником руху нових лівих, вивчав філософію під керівництвом Герберта Маркузе (який, у свою чергу, вчився у Мартіна Гайдеггера) і зробив великий внесок у розвиток онлайн-навчання з початку 1980-х. У теорії та практиці його робота була спрямована на формування сучасних досліджень науки і технології. На даний момент дослідження Ендрю охоплюють наступні чотири напрямки. Перший - пов'язаний з філософським розумінням технології як соціального явища. Другий - складається з різних тематичних досліджень технології та соціальних змін. Третій - охоплює дігiтальну освіту і шляхи вдосконалення досвіду користувальника. Четвертий – має відношення до інтелектуальної історії західного марксизму. Виходячи з цього, працю Ендрю можна визначити як справжню критичну філософію практики.

Під час своєї багатой наукової кар'єри Ендрю працював у державному університеті Сан Дієго, університеті Дюка, університеті штату Нью-Йорк у Буффало, університетах Каліфорнії та Ірвайне, Сорбоні, університеті Париж-Дофін, Вищій школі соціальних наук, Токійському університеті та Бразильському університеті. На даний момент він є директором програми на період з 2013 по 2019 рр. у Міжнародному коледжі філософії та займає посаду професора з дослідження філософії технології у Школі комунікації університету Саймона Фрейзера (Канада).

Ендрю є автором численних статей і класичних книжок з філософії технології, включаючи «Критичну теорію технології» (Oxford University Press, 1991, друге видання надруковано 2002 року під назвою «Трансформуюча технологія»), «Альтернативна модерність» (University of California Press, 1995), «Технологія запитування» (Routledge, 1999), «Між розумом та досвідом: нариси з технології та модерніті» (MIT, 2010). Його остання книга – «Філософія практики: Маркс, Лукач і Франкфуртська школа» (Verso, 2014a). В якості співредактора Ендрю створив такі важливі тексти, як «Маркузе: критична теорія і перспектива утопії (з Р. Пепеном та Ч. Вебелом)» (Bergin and Garvey Press, 1987), «Технологія і політики знань» (з А. Ханей) (Indiana University Press, 1995), «Сучасність і технологія» (з Т. Місой і П. Брейджером)

(MIT, 2003), «Коли поетичність керувала вулицями: травневі події 1968» (з Дж.Фрідманом) (SUNY, 2002), «Спільнота в дигітальну добу» (з Д. Барні) (Rowman and Littlefield, 2004), **«Винаходячи інтернет: критичні конкретні дослідження»** (з Н. Фрізенном) (Sense, 2012). Праці Ендрю перекладені японською, китайською, італійською, французькою, норвезькою, турецькою, португальською, іспанською мовами. У даній статті Ендрю Фінберг обговорює свої ідеї з Петаром Яндрічем.

Петар - педагог, дослідник та активіст. Він опублікував три книги, кілька десятків наукових статей і розділів, є автором численних популярних статей. Книги Петара надруковані хорватською, англійською та сербською мовами. Він регулярно бере участь у національних та міжнародних освітніх проектах та політичних ініціативах. За освітою Петар – фахівець з фізики, освіти та інформатики; його наукові інтереси знаходяться на постдисциплінарних перетинах: між технологією, педагогікою і суспільством. Петар працював у Хорватській науковій дослідницькій мережі, Единбурзькому університеті, Школі мистецтва в Глазго і Університеті Східного Лондона. В даний час він працює в якості професора і директора з бакалаврської підготовки (інформатика) в Університеті прикладних наук в Загребі, а також як запрошений професор в Університеті Загребу (Хорватія).